

Broedvogels

IJzeren Veld en Sijsjesberg

2018

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Goois Natuurreservaat

Rapportnummer: 270

Huub Casander

Broedvogels IJzeren Veld en Sijsjesberg 2018

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Broedvogelinventarisaties
broedvogels@vwggooi.nl
www.vwggooi.nl

Goois Natuurreservaat

www.gnr.nl

Uitgave VWG: 270

Huub Casander

Foto's: Huub Casander
Kaarten: GNR, SOVON

Foto omslag: De Sijsjesberg

Copyright 2018 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Intro

De inventarisatie is uitgevoerd door:

Huub Casander
Juun de Boer
Pieter Bogaers
Anco Driessen
Cor Molenaar
Jan Mooij
Dirk Prop
Carel de Vink

Veldkaarten werden beschikbaar gesteld door GNR.

Eerdere versies van dit rapport zijn kritisch becommentarieerd door Dirk Prop en Poul Hulzink.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting.....	5
2. Inleiding	6
3. Het gebied	7
3.1. Het IJzeren Veld	8
3.2. Sijsjesberg	10
4. Werkwijze	12
4.1. Methode.....	12
4.2. Route	12
4.3. Tellingen	13
4.4. Weer	13
5. Resultaten.....	14
5.1. Aantal vastgestelde broedvogels.....	14
5.2. Soortbespreking broedvogels.....	15
5.3. Niet broedvogels.....	25
6. Vergelijking met inventarisaties in andere gebieden	26
7. Conclusies	28
8. Aanbevelingen	29
9. Geraadpleegde bronnen.....	30
Bijlage 1:	31
Bijlage 2:	31

1. Samenvatting

In het voorjaar van 2018 zijn de gebieden IJzeren Veld en Sijsjesberg van Goois Natuur Reservaat (GNR) door leden van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken geïnventariseerd op broedvogels. Volgens de normen van het BMP project van SOVON zijn 292 territoria van 28 soorten vastgesteld als broedvogel.

Er zijn drie soorten van de Rode Lijst gevonden: Zwarte Mees, Grote Lijster en Grauwe Vliegenvanger. Er hangen in het gebied geen nestkasten.

Om een idee te krijgen hoe het aantal territoria zich verhoudt tot andere gebieden in het Gooi is een vergelijking gemaakt, waarbij de aantallen zijn herleid tot ongeveer de grootte van het totale gebied IJzeren Veld en Sijsjesberg.

2. Inleiding

Het Goois Natuurreservaat laat periodiek inventarisaties uitvoeren in haar natuurgebieden om veranderingen te kunnen monitoren en om de effectiviteit van het beheer te kunnen bepalen en zo nodig bij te stellen.

Het gebied IJzeren Veld is reeds lang in bezit van het Goois Natuurreservaat, maar het gebied Sijsjesberg is pas in 2017 verworven.

In 2018 wordt door de VWG een inventarisatie van broedvogels uitgevoerd als zogenaamde nulmeting. Beide gebieden zijn nooit eerder volledig geïnteriseerd.

In de beheervisie en Beheerplan 2010-2019 van Goois Natuurreservaat over IJzeren Veld, Bikbergen, Crailo staat geschreven:

Er wordt gestreefd naar behoud en ontwikkeling van de natuur, in het bijzonder het behoud van reliëf, bodem, vegetatie en fauna van heide en bos, leemkuil en zandafgraving. Voor de flora, de vegetatie en de fauna wordt gestreefd naar instandhouding of herstel van de verscheidenheid aan karakteristieke biotopen, alsmede de overgangen daartussen, en levensgemeenschappen van het Gooise stuwwallandschap.

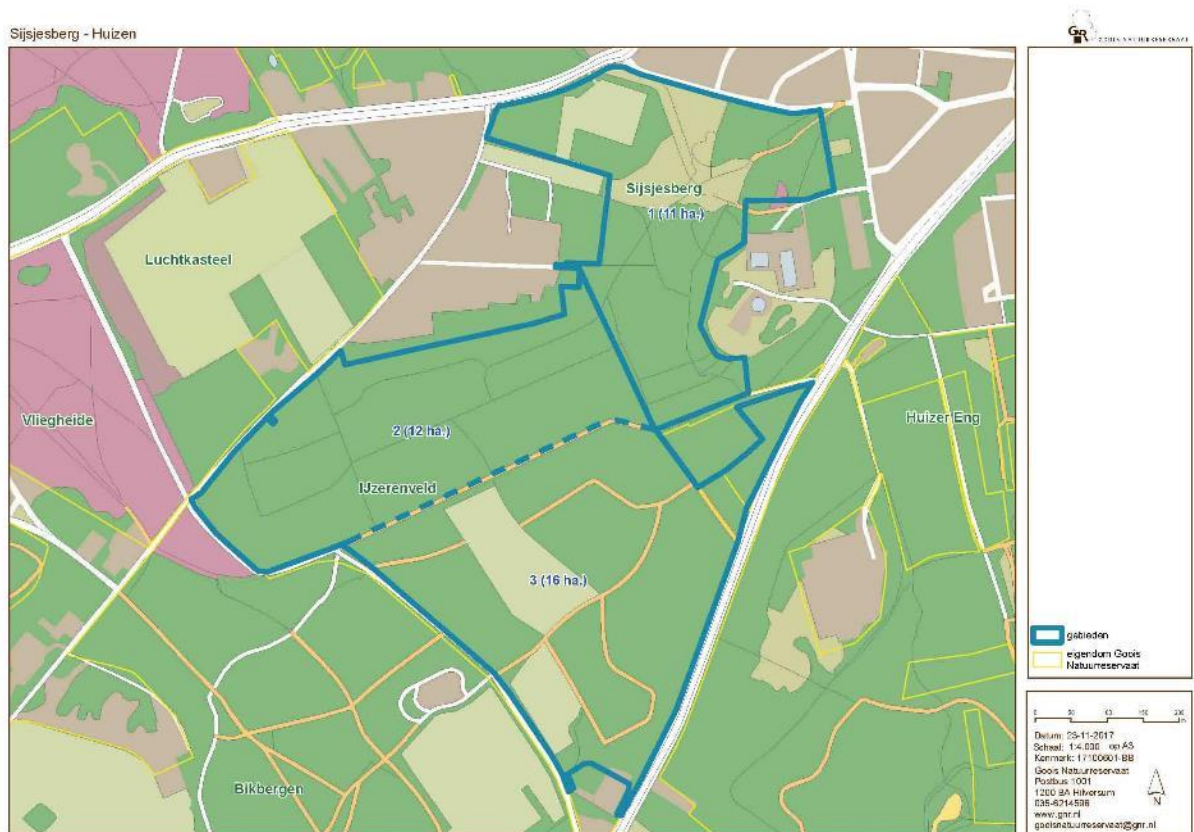
Het bosbeheer is gericht op omvorming naar natuurlijk bos met behoud van het landgoedkarakter. In het voormalige productiebos — donker 'doorkijkbos' van Douglas sparren — werden de afgelopen jaren open plekken gemaakt om het kiemen van inheemse, ter plaatse thuishorende bomen en struiken te stimuleren. Met enige regelmaat werden plaatselijk naaldbomen, beuken en Amerikaanse eiken verwijderd om zomereiken, beuken en oude grove dennen meer groeiruimte te bieden. Ook traditionele eikenhakhoutwallen zijn vrijgesteld van bomen en struiken. Dit wil zeggen dat om de eikenhakhoutwallen heen bomen en struiken zijn verwijderd om ruimte te bieden en licht toe te laten. Er worden takken op rillen (langwerpige hopen) gelegd om broed- en schuilgelegenheid te bieden aan kleine dieren als muizen, egels en winterkoninkjes.

3. Het gebied

Het telgebied bestaat uit twee deelgebieden: IJzeren Veld (12+16 ha) en Sijsjesberg (11ha).

Het totale geïnventariseerde gebied bedraagt ca 39 ha.

De ligging is ten zuidwesten van de bebouwde kom van Huizen. Globaal liggen de grenzen op de Oud Bussummerweg, Langerhuizenweg, Crailoseweg, Ericaweg en Sijsjesberglaan. Het deelgebied Sijsjesberg grenst aan het openluchtzwembad.

Deelgebieden

3.1. Het IJzeren Veld

Het IJzeren Veld is qua indeling en naam, een ietwat "vreemd" gebied. De naam omdat niemand de herkomst ervan kent en de indeling omdat het bestaat uit een paar, voor Gooise begrippen, vrij grote stukken bouwland en aangeplant bos. Het is een charmant gebied waar wandelaars telkens weer verrast opkijken. De vier oude beuken dichtbij de Langerhuizenweg zijn de enige bomen in het IJzeren Veld die de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd. Dit gebied ligt in gemeente Huizen. Het gebied wordt doorsneden door de IJzeren Veldweg. Nu een fietspad, in het verleden ook toegankelijk voor motorvoertuigen.

IJzeren Veldweg

In het westelijk deel ten noorden van het de IJzeren Veldweg is in 1940 kamp Almere opgericht. Vanaf maart 1951 werd het kamp ingericht als "tijdelijke" huisvesting voor Ambonezen. Het kreeg de naam *Woonoord Almere*. Toen de Nederlandse regering inzag dat de hen beloofde terugkeer onmogelijk was, werd besloten hen op te nemen in de Nederlandse samenleving. Hierdoor zijn velen uit het kamp onder de bevolking van Huizen geassimileerd. De laatste familie uit het kamp vertrok in 1972. Hierna is het kamp gesloten, zijn de barakken afgebroken en is het terrein aan de natuur teruggegeven. Alleen een elektriciteitshuisje van het PEN is blijven staan en er is een gedenkteken vanuit de Molukse gemeenschap geplaatst.

We treffen in het IJzeren Veld wat grotere bospercelen met oostenrijkse den, japanse lariks, en zomereik gemengd met berk. Ook zijn er kleinere percelen met grove den, berk, zomereik, beuk, en corsicaanse den. De oudste aanplant dateert van 1942 (Berk). De meeste bosvakken zijn aangeplant tussen 1945 en 1960. Ook zijn er ter plaatse van het voormalige Kamp Almere bosvakken die rond 1973 zijn aangeplant. In de ondergroei is er een wisselende struikbeplanting aanwezig van Amerikaanse vogelkers, vuilboom en lijsterbes met plaatselijk veel braam. In het gebied liggen 2 graanakkers die door plaatselijke boeren worden beteeld.

Een van de paden door het IJzeren Veld

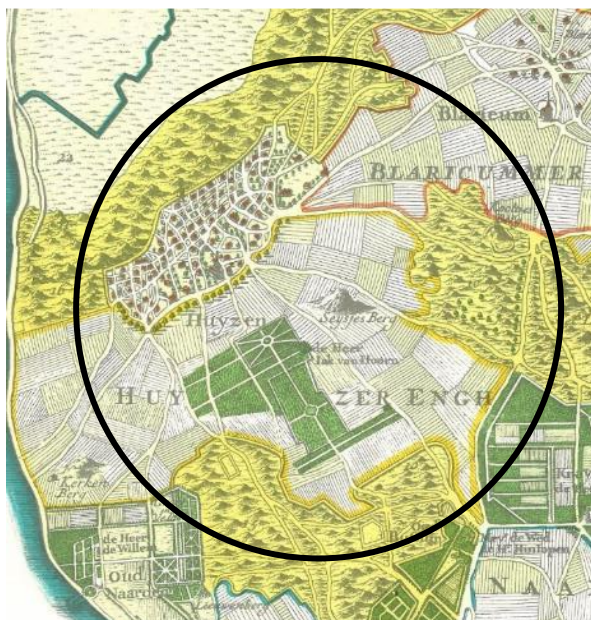
Akker ten zuiden van de IJzeren Veldweg

3.2. Sijsjesberg

Sijsjesberg was tot eind 2017 eigendom van de gemeente Huizen en is toen aan GNR in eigendom overgedragen. Er is al die voorgaande jaren beperkt gericht onderhoud geweest.

Het grenst aan bos, bebouwing, wegen en het zwembad Sijsjesberg. Aan de zuid- en westzijde grenst het aan particuliere kavels en bos van GNR (IJzerenveld). Het gebied vormt een samenhangend geheel met andere natuurgebieden in de directe omgeving zoals IJzerenveld, Huizereng en Ericaterrein. Het gebied ligt op de stuwwal en heeft een zandige bodem (vergraven holtpodzol met grind).

Het grondwater zit diep en is niet direct bereikbaar voor de vegetatie. Er zijn behoorlijke hoogteverschillen. Er zijn diverse sporen van gebruik van het gebied uit het verleden. Er is veel zand (en wellicht leem) afgegraven en afgevoerd waardoor omvangrijke en soms diepe kuilen aanwezig zijn in het noorden en in het zuidelijk deel. De begroeiing van het gebied bestaat voornamelijk uit loofbos met een goed ontwikkelde structuur van boom-, struik en kruidlaag.

Uitsnede kaart 1740

Aansluitend op de 'berg' - aan de noordzijde - is een kleinschalig schraal graslandgebied aanwezig met een strook droge heide.

Heide, schraal grasland en akker

In het noorden ligt een inpandig akkerperceel van 0,82 ha dat toegankelijk is via de Sijsjesberglaan. Het akkerperceel is verpacht en er wordt jaarlijks traditioneel gewas geteeld (in 2018 gerst).

Ook de 'berg' waar het gebied naar is genoemd, is duidelijk herkenbaar. Het lijkt gezien het hoogtelijnenpatroon en de ronde vorm, een natuurlijke hoogte die door de mens extra is verhoogd als uitkijkpunt. Deze verhoging in het landschap staat al op de eerste betrouwbare kaarten van het Gooi (kaart van Walraven, 1723 als Seijtiesberg en de kaart van Ottens, ca. 1740 als Sijsjesberg). Op de Krijgsspelkaarten uit 1908-1909 zijn 2 bergjes aangegeven, de aanduiding Sijdsjesberg en de hoogte van 19,4 m boven NAP. In het veld is overeenkomstig de Krijgsspelkaart een tweede lagere berg zichtbaar, westelijk gesitueerd van de eerste/hoogste. De bergjes zijn cultuurhistorisch van betekenis.

Het bos bestaat voornamelijk uit inheems loofbos met hoofdboomsoorten zomereik, grove den, berk, tamme kastanje. Er is een aandeel van uitheemse boom(- en struik)soorten zoals Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers en plaatselijk gewone en noorse esdoorn. Hier en daar zijn er boomgroepen van tamme kastanjes, amerikaanse vogelkers, vliegdennen/grove den, douglas en fijnspar. De boomsoort beuk ontbreekt nagenoeg in de boomlaag (op één grote beuk na). Wel komt jonge beuk op in de struiklaag. Het aandeel beuk in de boomlaag zal in de toekomst toenemen. De opgaande zomereiken zijn veelal meerstammig als gevolg van afzetten in het verleden en weer uitgroeien (voormalig hakhout). Vermoedelijk zijn de meeste bomen niet ouder dan ca. 70 jaar dus van na WOII/1945.

Er is een rijk ontwikkelde en overal (zeer) dichte struiklaag met lijsterbes, vuilboom, amerikaanse vogelkers, krentenboompje, hulst, taxus en hier en daar vlier.

De kruidlaag is plaatselijk goed ontwikkeld met o.a. wilde kamperfoelie, (brede stekel)varen, klein springzaad, braam, nagelkruid, dagkoekoeksbloem, heksenkruid, stinkende gouwe, look zonder look, klimop.

Er is relatief veel en vooral ook dik dood hout aanwezig (staand en liggend) als gevolg van afsterven van oude grove den, berk en amerikaanse vogelkers.

Het bos oogt wild en natuurlijk door de samenstelling van voornamelijk loofboom en -struiksoorten, de gelaagde en dichte bosstructuur en het aandeel dood hout.

Sijsjesberg ten noorden van de berg

4. Werkwijze

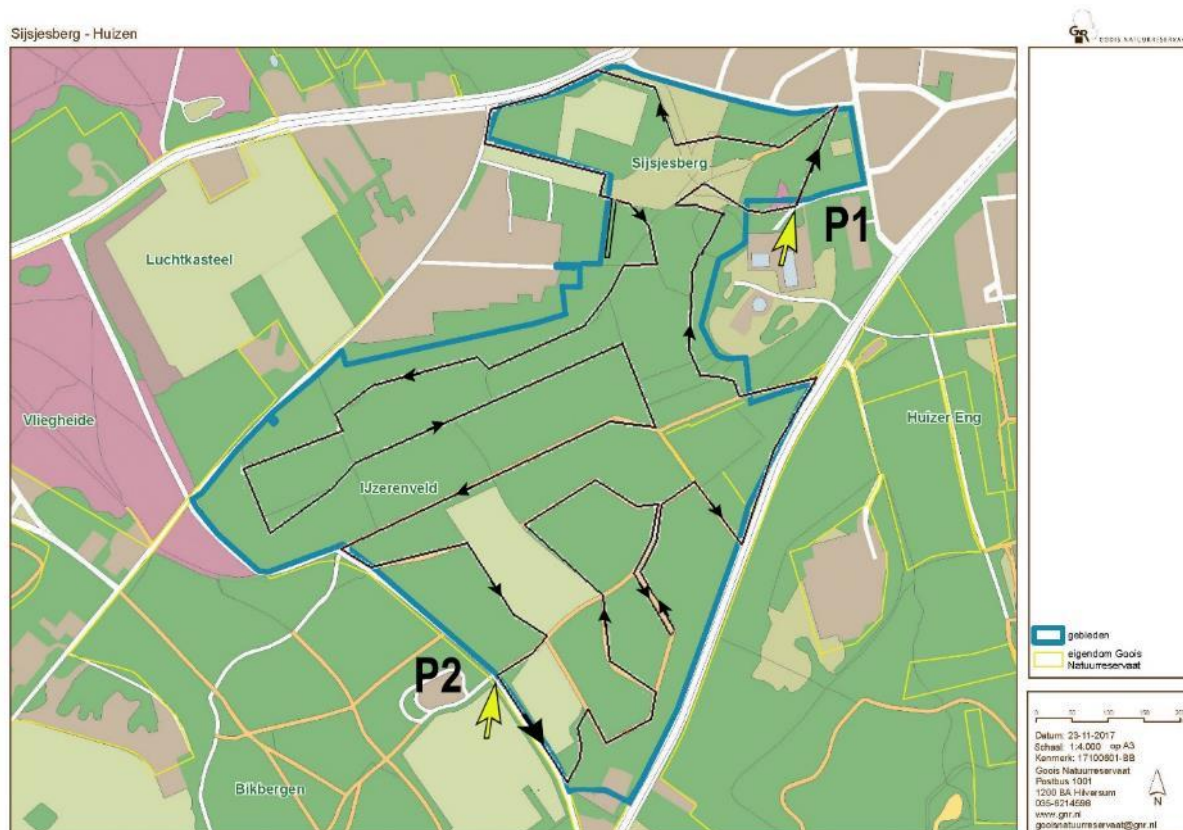
4.1. Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de broedvogel monitoring methode (BMP) van SOVON (Vergeer et al, 2016).

Deze werkt als volgt. In de loop van het broedseizoen worden verschillende bezoeken aan het telgebied gebracht, waarbij alle waarnemingen van mogelijke broedvogels worden ingevoerd op een tablet via het programma Avimap van SOVON. Deze waarnemingen worden na het veldbezoek geüpload naar de SOVON-site. Aan het eind van het seizoen wordt het aantal territoria bepaald middels automatische clustering. Het resultaat van de berekening is te zien op een stippenkaart, waarbij een stip is geïdentificeerd op de vroegste waarneming van de cluster binnen de SOVON datumgrenzen.

4.2. Route

Het gebied werd volgens een vaste route op een dekkende manier doorkruist. Wisselend werd gestart vanaf P1 of P2. Het traject werd 'met de klok mee' gelopen.

Tijdens inventarisaties gelopen route

4.3. Tellingen

Na een verkenning op 15 maart werd het gebied elke twee weken van 22 maart t/m 1 juli geïnventariseerd. Op 7 april en 27 mei werden avondbezoeken gebracht.

Een telteam bestond normaal uit twee personen waarvan minimaal één ervaren teller.

Op 5 maart is 's avonds het gebied doorkruist op zoek naar uilen. Ook op 7 april is een avondronde gelopen, speciaal voor de uilen. In beide gevallen niets gehoord.

Datum	Tijd
5 maart	20.15 – 21.20
22 maart	6.05 - 8.21
5 april	6.27 - 9.12
7 april	20.44 -21.30
19 april	6.02 - 8.30
3 mei	5.29 - 8.10
17 mei	5.16 - 7.40
27 mei	21.10 - 21.20
31 mei	5.00 - 7.13
14 juni	6.30 - 8.42
1 juli	8.04 - 10.50

4.4. Weer

Het weer in de eerste helft van 2018, volgens Weeronline.

De eerste helft van 2018 heeft een recordaantal warme en zomerse dagen. De Bilt komt op maar liefst 51 warme dagen uit (maximumtemperatuur 20 graden of hoger) tegen 28 normaal. Het vorige record was 46 warme dagen in 2007. Het aantal zomerse dagen (maximumtemperatuur 25 graden of hoger) is eveneens een record met 22 tegen 9 normaal. Gebruikelijk telt een heel jaar 26 zomerse dagen! Het oude record wordt verpletterd en stond op 18 zomerse dagen in 2000 en 1992. De gemiddelde temperatuur komt in De Bilt over de periode januari tot en met juni op 9,6 graden uit. Dit is 1,2 graden warmer dan normaal. Daarmee is 2018 tot nu toe het op vijf na warmste jaar sinds het begin van de metingen. Dit is opvallend, want februari en maart waren erg koud. Zowel in februari als in maart kwam het in De Bilt tot een koude-datumrecord. De kou werd gecompenseerd door een zeer zachte januarimaand met één warmte-dagrecord. Vanaf april steeg de temperatuur regelmatig naar recordhoge waarden. Er volgden maar liefst zes warmterecords.

April was zeer zacht met gemiddeld 12,2 graden tegen 9,2 graden normaal. Sinds het begin van de metingen was het slechts twee keer warmer. Mei was met 16,4 graden tegen 13,1 graden normaal veruit de warmste ooit gemeten. Het kwam tot een vroege eerste landelijke tropische dag. Juni kwam in De Bilt op 17,5 graden uit tegen 15,6 graden normaal en daarmee is het de op vijf na warmste junimaand sinds 1901. Tot tropische temperaturen is het in De Bilt niet gekomen. Op andere plaatsen in het zuiden en oosten kwam het wel tot een tropische dag met temperaturen van ruim 30 graden.

2018 tot nu toe zeer zonnig

De zon heeft sinds 1 januari gemiddeld over het land 1028 uur geschinen tegen 864 normaal! Daarmee komen we in de top-5 zonnigste jaren. Vrij recent in 2003, 2011 en 2015 was het nog wat zonniger. Vooral februari en mei waren bijzonder zonnig. Februari was het zonnigst sinds het begin van de metingen en mei was de op drie na zonnigste. De andere maanden waren aan de zonnige kant. Januari is de enige maand die te somber verliep.

Met gemiddeld over het land 347 mm regen tegen 369 mm normaal verloopt de eerste helft van 2018 iets aan de droge kant. Januari was kletsnat met zelfs drie keer storm. Februari was een rustige en koude wintermaand. Toen was het juist droog. Ook maart was vrij droog en koud. Vanaf april werd het beduidend warmer en dat ging soms gepaard met flinke plensbuien. April was zelfs sinds 2001 niet zo nat als dit jaar. Daarna begon een zeer droge periode met slechts regionaal zware onweersbuien. In de loop van juni lieten de plensbuien het afweten. Sinds 1962 was het gemiddeld over het land niet zo droog in de eerste zomermaand. In delen van het zuiden, westen en midden verloopt juni zelfs recorddroog. Bij het KNMI in De Bilt viel slechts 12 mm. Sinds 1901 was het niet zo droog!

5. Resultaten

5.1. Aantal vastgestelde broedvogels

In de volgende tabel zijn de resultaten over 2018 samengevat.

Totaal 28 soorten

Soort	aantal territoria
Houtduif	3
Grote Bonte Specht	14
Gaai	3
Zwarte Kraai	1
Goudhaan	6
Vuurgoudhaan	1
Pimpelmees	23
Koolmees	23
Kuifmees	1
Zwarte Mees	1
Glanskop	3
Tjiftjaf	13
Fitis	3
Tuinfluitier	3
Zwartkop	20
Boomklever	8
Boomkruiper	16
Winterkoning	26
Merel	43
Zanglijster	11
Grote Lijster	2
Grauwe Vliegenvanger	1
Roodborst	36
Heggenmus	4
Vink	20
Groenling	2
Goudvink	2
Appelvink	3

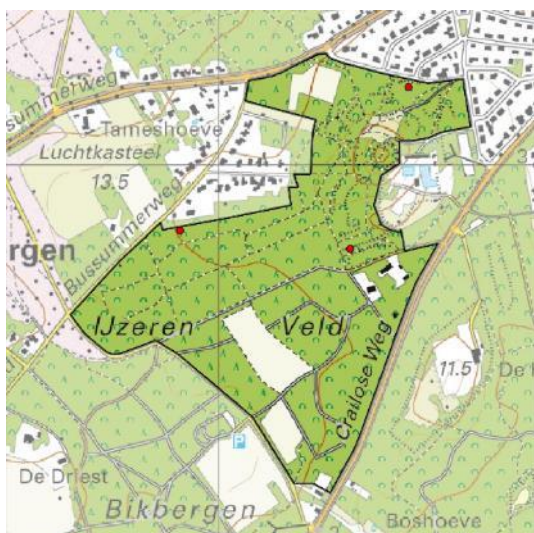
5.2. Soortbespreking broedvogels

In dit hoofdstuk zijn de broedvogels per soort beschreven.

Houtduif

3 territoria

Sijsjesberg 2 - IJzeren Veld 1

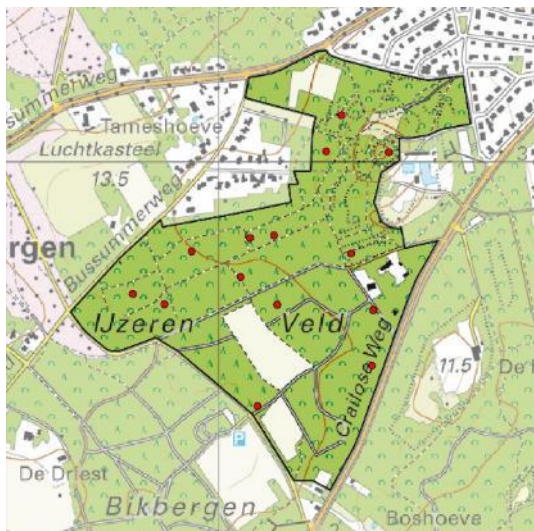

Houtduiven ontbreken alleen in de meest boomloze landschappen. De dichtheden zijn het hoogst in kleinschalig agrarisch cultuurland en stedelijk gebied. In grote bosgebieden is de Houtduif vaak schaars. Het totaal van 8 waarnemingen resulteert in 3 territoria.

Grote Bonte Specht

14 territoria

Sijsjesberg 4 - IJzeren Veld 10

Hoe meer bos, hoe meer Grote Bonte Spechten. De dichtheid van deze soort is dan ook het hoogst in de zwaar beboste delen van de zandgronden. Er zijn in het gebied voldoende dode bomen waarin de specht zijn nestholte uit kan hakken.

Gaai

3 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 2

Gaaien zijn het talrijkst in bosrijke gebieden en nestelen graag in dichte opstanden. Ze zijn echter ook volop te vinden in kleinschalig agrarisch cultuurland en in groen dooraderde bebouwing, en ontbreken alleen in de meest boomloze landschappen.

Zwarte Kraai

1 territorium

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 0

Zwarte Kraaien behoren tot de meest verspreide broedvogels en bewonen zowel open landbouw- of natuurgebieden als bossen en steden. Op 3 mei is bij de berg een paartje gesignaleerd.

Goudhaan

6 territoria

Sijsjesberg 2 - IJzeren Veld 4

Gebonden aan naaldbos, met voorkeur voor sparren. Veel minder in gemengd bos dan Vuurgoudhaan, en ontbrekend als broedvogel in loofbos. In de broedtijd zijn Goudhaantjes vrijwel alleen te vinden in naaldbos, in het bijzonder sparrenbos. De dichtheden zijn dan ook het hoogst waar veel sparrenbos te vinden is. Ook hier zien we de waarnemingen dan ook vooral op de naaldhoutpercelen.

Vuurgoudhaan

1 territorium

Sijsjesberg 0 - IJzeren Veld 1

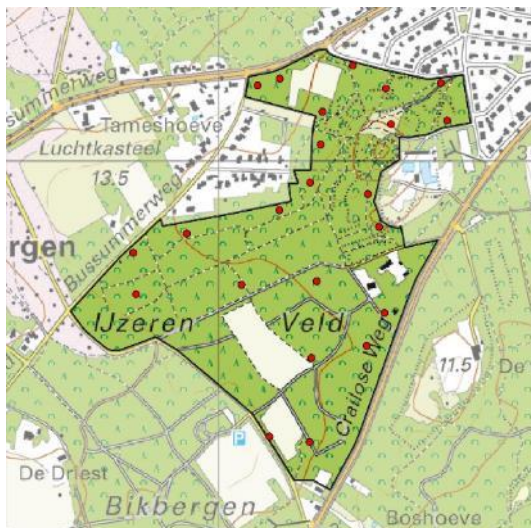

Voorkeur voor middeloude tot oude sparrenbossen en gemengd bos, regelmatig ook in loofbossen met een enkele spar of groepjes sparren. Vuurgoudhaantjes zijn in de broedtijd minder strikte naaldhoutbewoners dan Goudhaantjes. Ze nestelen zowel in sparrenbossen als groepjes of soms zelfs losse sparren te midden van loofbos. Deze waarneming voldoet geheel aan dit verwachtingspatroon.

Pimpelmees

23 territoria

Sijsjesberg 12 - IJzeren Veld 11

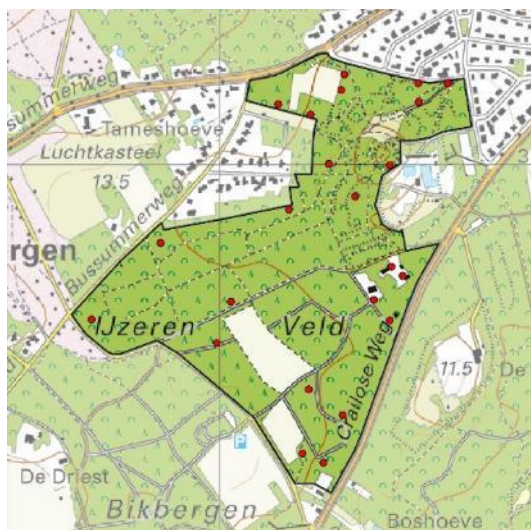

Pimpelmezen ontbreken vrijwel nergens in Nederland waar bomen staan. Ze zijn het talrijkst in oud loofbos op de hoge gronden. Broedt in allerlei typen loofbos en gemengd bos (met voorkeur voor rijkere loofbossen), inclusief stedelijke omgeving; zeer veel in nestkasten. In dit gebied hangen echter geen nestkasten, dus moeten ze het hebben van natuurlijke bewoning. Ze komen verspreid door het hele gebied voor.

Koolmees

23 territoria

Sijsjesberg 10 - IJzeren Veld 13

Broedt net als de koolmees in allerlei typen loofbos en gemengd bos en andere landschappen met voldoende bomen, inclusief stedelijke omgeving; zeer veel in nestkasten (hier niet aanwezig). Net als de pimpelmees komen ze verspreid over het hele gebied voor.

Kuifmees

1 territorium

Sijsjesberg 0 - IJzeren Veld 1

Volledig gebonden aan naaldbos, in het bijzonder dennenbos. Als echte standvogel vertoont de Kuifmees zich zelden buiten zijn broedgebied. Hij is hier twee keer waargenomen.

Zwarte Mees

1 territorium

Sijsjesberg 0 - IJzeren Veld 1

Gebonden aan naaldbos, met voorkeur voor sparren. Nestelt in allerlei hopen, van natuurlijke boomholtes tot nestkasten en soms zelfs muizengangen in de grond. Zwarte Mezen broeden in naaldbossen en zijn het talrijkst bij een hoog aandeel sparrenbos. Het gaat niet zo goed met de Zwarte Mees. Daarom staat hij op de rode lijst als gevoelig. Slechts één waarneming was voldoende voor dit territorium.

Glanskop

3 territoria

Sijsjesberg 0 - IJzeren Veld 3

Broedt in doorgaans wat grotere, gevarieerde oude loofbossen of gemengde bossen. Holenbroeder, verbreedt desgewenst het bestaande gat, ook wel in nestkasten. De Glanskop is een karakteristieke soort van opgaand loofbos. Hij kent een ruime verspreiding in de Hollandse duinen en in grote delen van de hoge gronden.

We konden ze horen vanaf begin april tot half juni.

Tjiftjaf

13 territoria

Sijsjesberg 4 - IJzeren Veld 9

Hoewel hij in het hele land broedt, bereikt de Tjiftjaf vooral hoge dichtheden in goed ontwikkelde loofbossen met veel ondergroei. Broedt in bossen en allerlei halfopen landschappen met bomen en struiken, bij voorkeur in de vegetatie op of vlak boven de grond. De vogel komt verspreid over het hele gebied voor.

Fitis

3 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 2

De Fitis prefereert een biotoop met verspreide struiken en bomen. Net als de Tjiftjaf een bodembroeder. Randbegroeiingen, zoals hoge grassen en andere lage kruiden hebben zijn voorkeur als nestelplaats. Alle 3 territoria zijn bepaald door drie uitsluitende waarnemingen tijdens een telronde.

Tuinfluitier

3 territoria

Sijsjesberg 3 - IJzeren Veld 0

Tuinfluiters broeden in bos(randen) met goed ontwikkelde struiklaag en dichte struwelen, inclusief jonge groenvoorzieningen. Alle 3 territoria zijn bepaald door drie uitsluitende waarnemingen op 17 mei.

Zwartkop

20 territoria

Sijsjesberg 8 - IJzeren Veld 12

De meeste Zwartkoppen huizen op de hoge gronden, met name in gevarieerde bossen met een hoog aandeel loofhout, halfopen met bomen en struiken. Met 20 territoria is hij in ruime mate aanwezig.

Boomklever

8 territoria

Sijsjesberg 4 - IJzeren Veld 4

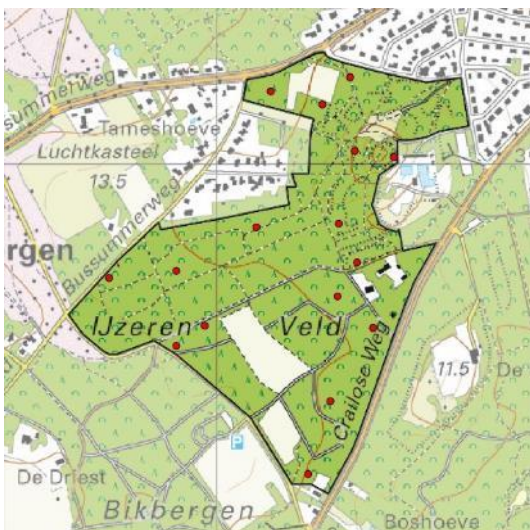
Boomklevers zijn gebonden aan oud loofbos en gemengd bos met doorgaans hoog aandeel eiken of beuken.

We komen hem verspreid over het hele gebied tegen.

Boomkruiper

16 territoria

Sijsjesberg 7 - IJzeren Veld 9

Boomkruipers hebben forse bomen nodig met een ruwe stam, maar het hoeven er niet veel te zijn. De soort kan daarom nestelen in laan- of erfbeplanting in open landschap. De hoogste dichtheden komen echter voor in gevarieerd en niet al te intensief onderhouden bos met een groot aandeel loofhout. Stammen met redelijke diameter en grove schorsstructuur zijn hier aanwezig zoals eik, wilg en den. Beukenboom met gladde bast is ongeschikt. Nestelt in hollen (maar zelden in spechtengaten), spleten, achter loszittende schors.

Winterkoning

26 territoria

Sijsjesberg 9 - IJzeren Veld 17

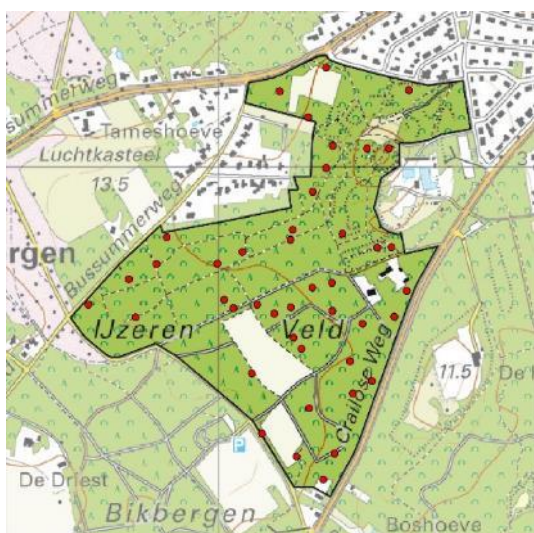

De hoogste dichtheden komen voor in rijk gestructureerd loofbos. Broedt in boom- en struikrijke landschappen. Is na de Merel en de Roodborst de meest voorkomende vogel in dit gebied.

Merel

43 territoria

Sijsjesberg 12 - IJzeren Veld 31

Broedt in allerlei landschappen mits er bomen en/of struiken voorkomen, met hoogste dichtheden in rijk bos en stedelijk gebied. De Merel is hier kampioen met zijn 43 broedparen.

Zanglijster

11 territoria

Sijsjesberg 3 - IJzeren Veld 8

Zanglijsters broeden bijna overal waar voldoende bomen en struiken aanwezig zijn. De dichtheden zijn nergens zo hoog als in gevarieerd loofbos, jonge aanplant en groene stadswijken. In vergelijking met andere gebieden in het Gooi is de Zanglijster ruim aanwezig.

Grote Lijster

2 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 1

Broedt in bosgebieden (enige voorkeur voor naaldhout) en agrarisch cultuurland met bosjes of lanen. Kleinschalige landschappen en bosrijke delen van de hogere zandgronden zijn het dichtst bezet. Op 5 april konden twee uitsluitende waarnemingen met nog een derde, ongeldige, waarneming net ten zuiden van het gebied worden genoteerd. Staat als kwetsbaar op de rode lijst.

Grauwe Vliegenvanger

1 territorium

Sijsjesberg 0 - IJzeren Veld 1

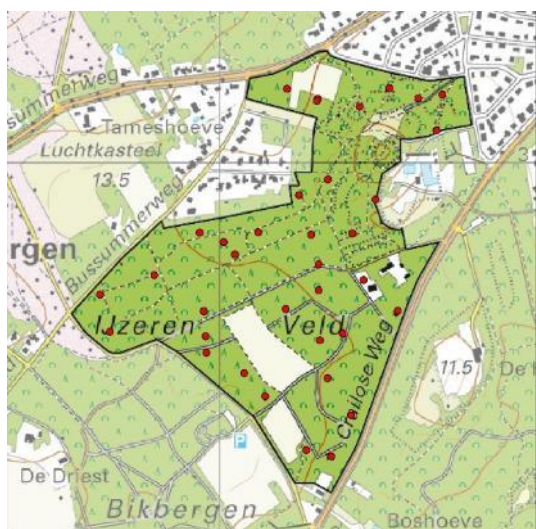

Hoewel wijd verbreid, is de Grauwe Vliegenvanger nergens bijzonder talrijk. De hoogste dichtheden vinden we in oud loofbos en kleinschalig boerenland met uitgegroeide houtwallen en erven, naast dorpen met oude tuinen en parken. Op 14 juni werd hij aan de rand van het IJzeren Veld langs de Bussummerweg gehoord. De Grauwe Vliegenvanger is een gevoelige soort op de rode lijst.

Roodborst

36 territoria

Sijsjesberg 11 - IJzeren Veld 25

Roodborsten ontbreken alleen in boomarme landschappen. De dichtheden zijn het hoogst in bossen met een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag. In dennenbossen met weinig ondergroei zijn de dichtheden veel lager. De Roodborst staat hier, met 219 gehoorde exemplaren, als tweede op de lijst.

Heggenmus

4 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 3

In bossen is de Heggenmus veelal een randbewoner die tevens dichte jonge aanplant graag bezet. Hier toont hij zich met name aan de rand van villatuinen en het zwembad.

Vink

20 territoria

Sijsjesberg 7 - IJzeren Veld 13

Hoe meer oude bomen, hoe meer Vinken. De dichtheid is dan ook het hoogst in de bosrijke gebieden op de hoge gronden.

Staat met 101 waarnemingen op een gedeelde zesde plaats.

Groenling

2 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 1

Broedt in halfopen landschappen, veel in bebouwde omgeving maar ook aan bosranden of bos met veel open plekken. Ze mijden zeer open gebieden en aaneengesloten bos.

Waren beiden te horen aan de rand van het onderzochte gebied.

Goudvink

2 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 1

Goudvinken hebben een gevarieerde biotoopkeus. Ze nestelen zowel in moerasbos als in droge bossen, graag in jonge sparrenaanplant of bos met een dichte struiketage.

Appelvink

3 territoria

Sijsjesberg 1 - IJzeren Veld 2

Vooraf in rijk loofbos en gemengd bos, meer regionaal (en vaak tijdelijk) ook in naaldbos. Nestelt in bomen, minder vaak in struiken, doorgaans op een hoogte van 5 m of hoger maar soms vanaf 1,5 m. Van deze moeilijk te inventariseren soort zijn hier drie territoria vastgesteld. Een relatief groot aantal, gezien het feit dat het een schaarse broedvogel in het Gooi is.

5.3. Niet broedvogels

Behalve de besproken broedvogels zijn tijdens de tellingen ook niet-broedvogels genoteerd. Hieronder een opsomming van de soorten die tijdens de tellingen foeragerend of zingend zijn aangetroffen.

- **Wilde eend**
Eén exemplaar werd op 7 april waargenomen, opvliegend in droog bosdeel
- **Havik**
5 april een overvliegend exemplaar richting horst in het Luchtkasteel. Op 31 mei een zichtwaarneming ten zuiden van de Sijsjesberg.
- **Sperwer**
De eerste ronde werd een sperwer gezien in IJzeren Veld. De tweede ronde bij de Sijsjesberg
- **Buizerd**
1 juli 1 exemplaar net buiten het gebied in Het Luchtkasteel gezien.
- **Houtsnip**
Tijdens de eerste ronde op 23 maart vloog een exemplaar net vóór de waarnemers vanaf de grond weg.
- **Holenduif**
Op 5 april werd een paartje gezien op een akker aan de rand van het naastliggende Bikbergen.
- **Zwarte specht**
Tegen de Langerhuizenweg werd op 31 mei een zwarte specht gehoord. Voor een geldig territorium had hij zich nog minstens een keer meer moeten laten horen.
- **Ekster**
Werd slechts één keer in beide gebieden gezien.
- **Kauw**
Op 17 mei net naast de berg gezien.
- **Staatmees**
Een individu werd op 23 maart in de buurt van de werkschuur gesignaleerd.
- **Fluiter**
Op 3 mei werd een zingende fluiter achter de Sijsjes'berg' gehoord.
- **Spreeuw**
5 april één spreeuw bij het hek van het zwembad.
- **Kramsvogel**
Tijdens de tweede telling een, doortrekkende, kramsvogel.
- **Witte kwikstaart**
Op de laatste telronde nog één kwikstaart in een van de tuinen.

Er zijn geen waarnemingen van roofvogels en/of uilen gedaan die tot een territorium leiden. Ook vanuit de roofvogelwerkgroep zijn geen meldingen in deze gebieden.

Zoogdieren

Tijdens de inventarisaties zijn enkele waarnemingen van zoogdieren genoteerd. Het is niet bekend of alle waarnemingen van zoogdieren zijn opgetekend.

- **Konijn**
In het noordelijke deel van Sijsjesberg werd een konijn gezien.
- **Egel**
Op 1 juli liep deze egel in de buurt van het herdenkingsteken van kamp Almere.

6. Vergelijking met inventarisaties in andere gebieden

In onderstaande matrix is te zien hoe de aantallen zich verhouden tot andere gebieden in het Gooi. Hiervoor zijn de aantallen eerst herleid tot een oppervlakte van 100ha.

De aantallen zijn niet allemaal een op een te vergelijken. Toch zijn hierin opvallende verschillen, maar ook overeenkomsten te ontdekken.

Enkele soorten die in het onderzochte gebied niet voor zullen komen als broedvogel zijn niet in deze tabel opgenomen.

Open plekken zoals akkerland, grasveld of heide hebben invloed op het soort vogels dat hier verblijft.

Overgang van bomen via struiken naar akkerland zijn zeer geliefd.

Daarom is in de tabel aangegeven hoe groot het percentage open plekken is.

Broedvogels IJzeren Veld en Sijsjesberg 2018

grootte in ha:	11	28	39	IJzeren Veld/Sijsjesberg			andere gebieden							
	territoria			territoria per 100 ha			territoria per 100 ha							
soort	Sijsjesberg	IJzeren Veld	totaal	Sijsjesberg	IJzeren Veld	totaal	gemiddelde andere gebieden	Corvers bos 2013	De Zuid 2013	Zwarte Berg 2014	Einde Gooi 2015	bos Spanderswoud 2005	landgoed Spanderswoud 2012	landgoed Spanderswoud 2017
Nijlgans							5,1	1,1			0,7		5,3	13,3
Wilde Eend							14,0				0,7	5,9	41,3	8,0
Havik							1,3	1,1	1,0	1,5	0,7	2,0		1,3
Sperwer							0,6				0,7	0,5		
Buizerd							2,2		0,5	3,0	2,7	1,5	2,7	2,7
Ransuil							1,5		0,5			2,5		
Bosuil							1,8		0,5	3,0	0,7	1,0		4,0
Kerkuil							1,3				1,3			
Houtsnip														
Holenduif							5,7				8,0	1,5	6,7	6,7
Houtduif	2	1	3	18,2	3,6	7,7	7,7	12,9	2,0	6,0	2,7	15,8	6,7	8,0
Turkse Tortel														
Koekoek							1,2			1,5	0,7			1,3
Zwarte Specht							1,1		0,5	1,5	0,7		1,3	1,3
Groene Specht							1,7			3,0		0,5		
Grote Bonte Specht	4	10	14	36,4	35,7	35,9	19,1	24,7	14,2	29,9	18,0	26,7	8,0	12,0
Kleine Bonte Specht							1,1			1,5	1,3	0,5		
Ekster							0,5					0,5		
Gaai	1	2	3	9,1	7,1	7,7	5,4	5,4	4,4	10,4	2,7	6,9	5,3	2,7
Kauw							1,0					1,0		
Zwarte Kraai	1		1	9,1		2,6	4,3	5,4	0,5	3,0	2,7	6,9	6,7	5,3
Raaf							1,1				0,7	1,5		
Goudhaan	2	4	6	18,2	14,3	15,4	14,8	16,1	26,0	35,8	11,3	5,0	4,0	5,3
Vuurgoudhaan		1	1		3,6	2,6	1,0		1,0					
Pimpelmees	12	11	23	109,1	39,3	59,0	26,6	28,0	9,8	40,3	30,0	38,1	20,0	20,0
Koolmees	10	13	23	90,9	46,4	59,0	34,0	35,5	18,6	44,8	30,7	59,4	25,3	24,0
Kuifmees		1	1		3,6	2,6	8,2	4,3	8,8	14,9	2,7	10,4		
Zwarte Mees		1	1		3,6	2,6	9,4	2,2	4,9	11,9	6,0	21,8		
Glanskop		3	3		10,7	7,7	6,4	6,5	4,9	7,5	3,3	12,4		4,0
Matkop							2,0					2,0		
Staatmees							1,7	2,2		1,5				1,3
Fluiter							2,3	2,2	0,5		6,0	0,5		
Tijftjaf	4	9	13	36,4	32,1	33,3	14,7	18,3	6,9	23,9	16,0	4,5	22,7	10,7
Fitis	1	2	3	9,1	7,1	7,7	7,1		11,3	11,9	3,3	2,0		
Tuinfluit	3		3	27,3		7,7	1,8	1,1				1,0	1,3	4,0
Zwartkop	8	12	20	72,7	42,9	51,3	20,1	21,5	16,7	22,4	28,7	8,9	18,7	24,0
Boomklever	4	4	8	36,4	14,3	20,5	12,3	11,8	3,9	11,9	19,3	18,8	9,3	10,7
Boomkruiper	7	9	16	63,6	32,1	41,0	25,6	25,8	22,5	44,8	25,3	27,2	18,7	14,7
Winterkoning	9	17	26	81,8	60,7	66,7	38,8	35,5	18,1	68,7	26,0	74,3	20,0	29,3
Spreeuw							4,2				2,0		2,7	8,0
Merel	12	31	43	109,1	110,7	110,3	47,7	49,5	21,6	52,2	32,0	73,3	48,0	57,3
Kramsvogel														
Zanglijster	3	8	11	27,3	28,6	28,2	13,8	14,0	10,8	19,4	7,3	20,8	5,3	18,7
Grote Lijster	1	1	2	9,1	3,6	5,1	2,9	2,2	2,5	3,0	4,0	5,0	1,3	2,7
Grauwe Vliegenvanger		1	1		3,6	2,6	2,4			3,0	3,3	0,5	1,3	4,0
Bonte Vliegenvanger							2,3	1,1	2,0	4,5	2,7	2,5		1,3
Gekraagde Roodstaart							3,0		0,5	11,9	0,7	0,5		1,3
Roodborst	11	25	36	100,0	89,3	92,3	46,2	38,7	41,2	86,6	27,3	82,7	24,0	22,7
Huismus							2,9				0,7		1,3	6,7
Heggenmus	1	3	4	9,1	10,7	10,3	3,4	3,2	1,0	4,5	2,7	3,5	6,7	2,7
Grasmus							1,0				0,7			1,3
Witte Kwikstaart							2,2				1,3		4,0	1,3
Vink	7	13	20	63,6	46,4	51,3	46,6	45,2	60,3	86,6	34,7	40,6	38,7	20,0
Groenling	1	1	2	9,1	3,6	5,1	3,4	4,3			1,3		5,3	2,7
Goudvink	1	1	2	9,1	3,6	5,1	2,6	1,1	3,4	4,5	2,0	2,0	2,7	
Appelvink	1	2	3	9,1	7,1	7,7	2,4	2,2	2,0	3,0	2,0	4,0		1,3
Putter							2,9					0,5		5,3
Sijs							2,2	2,2						
Aantal soorten						28		31	33	35	45	43	30	39
Percentage open veld (akker, gras, tuin en dergelijke)						8,9%		31%	5%	7%	26%	6%	60%	60%

7. Conclusies

Het aantal vogelsoorten aangetroffen in IJzeren Veld/Sijsjesberg komt globaal overeen met die in andere, gelijksoortige, gebieden in het Gooi.

Enkele soorten die wel zijn waargenomen, maar geen territorium hadden zoals in een of meer andere gebieden zijn: Wilde Eend, Havik, Sperwer, Zwarte Specht, Ekster, Staartmees, Fluiter, Spreeuw en Witte Kwikstaart. (zie bijlage 2)

Dan zijn er nog soorten die in IJzeren Veld/Sijsjesberg niet zijn waargenomen, maar in een of meer van de andere gebieden een of meer geldige territoria hadden: Nijlgans, Buizerd, Ransuil, Bosuil, Kerkuil, Holenduif, Turkse Tortel, Koekoek, Groene Specht, Kleine Bonte Specht, Raaf, Matkop, Bonte Vliegenvanger, Huismus, Grasmus, Putter en Sijs.

De alleen in IJzeren Veld/Sijsjesberg waargenomen soorten (zonder territorium) zijn: Houtsnip, Kauw en Kramsvogel.

IJzeren Veld /Sijsjesberg kennen een grote variatie aan loof- en naaldbomen en dit wordt ook weerspiegeld in de vrij gevarieerde populatie broedvogels. Uiteraard ontbreken de typische generalisten niet, zoals Vink, Zwartkop, Roodborst en daarnaast komen ook specifieke soorten voor van naaldhout: Kuifmees, Zwarte Mees en Goudhaan.

Omdat de bomen niet ouder zijn dan 50 jaar is het aantal natuurlijke holtes nog beperkt is en het aantal hollenbroeders is dan ook onderbedeeld: Holenduif, Bonte Vliegenvanger, Kauw en Bosuil.

Een van de paden door het IJzeren Veld

Wel is zichtbaar dat voor een groep soorten de waarden in Bikbergen/Sijsjesberg behoorlijk hoger liggen dan in de vergelijkingsgebieden. Denk aan grote bonte specht, pimpelmees, koolmees, tijtjaf, zwartkop, boomklever, boomkruiper, winterkoning, merel, zanglijster, roodborst. Dat zijn de echte bosbewoners die het goed doen in goed ontwikkeld gelaagd bos. Vermoedelijk spelen de goed ontwikkelde struiklaag en de verschillen in open en dichter bos hierbij een rol. Er zijn ook enkele hollenbroeders bij. Kennelijk is er een goed aanbod van bomen met natuurlijke holten.

De graanvelden in het zuidelijk deel van het IJzeren Veld zorgen voor een aantrekkelijk halfopen landschap, maar behalve mooie doorkijkjes resulteert dit niet in de vestiging van soorten die gebonden zijn aan bosranden, met uitzondering van een enkele Fitis. De overgang van de akker naar bos is abrupt zonder een graduele struikzoom. Dit in tegenstelling tot het oostelijker gelegen Naarder Eng waar in het coulissenlandschap 10-tallen struikzangers zijn vastgesteld in de struikraag tussen bos en akker, zoals Fitis, Tuinfluiter, Grasmus en Heggenmus (Weenen 2010).

8. Aanbevelingen

Met het ouder worden van bossen neemt de natuurlijke variatie toe doordat bomen dikker worden en afstervende bomen voedsel en nestgelegenheid bieden aan veel organismes. Periodieke stormen zorgen voor open plaatsen waar jonge bomen zich weer kunnen ontwikkelen. Wat dit betreft is een beheer van niets doen de meest geschikte beheervorm. De variatie van de vogelbevolking zal toenemen en op den duur zullen zich ook meer holenbroeders in het gebied vestigen.

De soortensamenstelling in Bikbergen/Sijsjesberg is weliswaar niet erg hoog; de dichtheden aan klassieke bossoorten zijn wel hoog. Dat laatste hangt samen met de goed ontwikkelde struiklaag en de aanwezigheid van bomen met holten en dood hout.

Het bosbeheer van Goois Natuurreservaat is gericht op het kleinschalig en langzaam maar zeker omvormen van de naaldbosvakken naar inheems loofbos waardoor (zeker in de beginfase) de structuur en diversiteit toenemen.

Kleinschalige boskap in de naaldbosvakken kan positief bijdragen aan meer niches voor verschillende bosvogels. Te snel omvormen kan nadelig zijn voor soorten die vooral gebonden zijn naaldbossoorten. Het is belangrijk daarvoor de tijd te nemen. Hierdoor is er geruime tijd voor bosvogels om zich aan te passen.

In de bossen wordt de invasieve exoot Amerikaanse vogelkers die in de struiklaag voorkomt, bestreden. Zoals eerder aangegeven, hangt de hoge dichtheid aan bossoorten waarschijnlijk samen met de goed ontwikkelde struiklaag. Dat betekent dat in het belang van de bosvogels ingrijpen in de struiklaag bij voorkeur kleinschalig dient plaats te vinden.

Het actief bevorderen van dood hout in het bos is positief voor verschillende bosvogelsoorten. Er zijn delen waar dood hout aandeel beperkt is; daar liggen dus nog kansen.

Het gebied wordt vrij druk betreden, vooral ook door mensen die hun hond uitlaten. Dit zal deels verklaren waarom er geen roofvogels in het gebied nestelen. Havik, Buizerd, Boomvalk en Sperwer hebben weliswaar geen groot rustgebied nodig maar 2500 vierkante meter bos dat niet doorsneden is door een pad is toch wel minimaal noodzakelijk wil een roofvogel er zijn horst bouwen. In dit kader is het een goede actie van GNR om paden te barricaderen met omgezaagde bomen om het ongebreideld ontstaan van olifantspaadjes te voorkomen en her en der kleine rustgebiedjes te creëren. Het ligt voor de hand om deze rustige zones vooral te situeren in het zuidelijk deel omdat deze het verst van de bebouwde kom liggen.

Vooraf voor Sperwer en Boomvalk is het gunstig als dichte percelen met naaldbomen blijven bestaan.

De (graan-) akkers in het gebied hebben niet een meetbare positieve invloed op de broedvogelsamenstelling. Ook al blijkt het niet direct uit onze resultaten, toch geven deze akkers een landschappelijk en natuurlijke meerwaarde en het is dus prima om dit zo te behouden. Mogelijk kan gezorgd worden voor een geleidelijker overgang van de akker naar hoog bos. Een dergelijke ingreep zal echter alleen effect hebben als dit grootschalig wordt aangepakt en een vrij brede strook van enkele 10-tallen meter breedte langs de akker wordt gekapt.

9. Geraadpleegde bronnen

- Vergeer J.W., A.J. van Dijk., A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, Nijmegen
- Beheervisie en Beheerplan 2010-2019. Goois Natuurreservaat 2009.
- Mooij, J. 2013. Broedvogels van het Corversbos in 2013, Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 221
- Jonkers, D., J. de Boer, 2013. Broedvogels van de Zuid: Dassenbos, Erfgooiersbos en Bosberg/Hengstenberg in Hilversum 2013, Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 225
- Jonkers, D. , J. de Boer, 2014. Broedvogels van de Zwarte Berg Hilversum 2014, Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 232
- Boer, J. de, R. Rense, 2015. Broedvogels van Einde Gooi 2015, Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 246
- Mooij J. 2017. Broedvogels Hilverbeek en Spanderswoud 2017, Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 267
- Weenen, H. 2010. Broedvogels van de Naarder Eng in 2010, , Vogelwerkgroep het Gooi e.o., nr. 194

Bijlage 1: overzicht waarnemingen die geleid hebben tot territoria

Soort	23-mrt	5-apr	7-apr	19-apr	3-mei	17-mei	27-mei	31-mei	14-jun	1-jul	aantal autocluster territoria	hoogste broedcode	totaal aantal in plot	aantal buiten plot	aantal niet bruikbare waarnemingen
	06:05	06:27	20:44	06:02	05:29	05:16	21:10	05:00	06:30	08:04					
	08:21	09:12	21:30	08:30	08:10	07:40	21:20	07:13	08:42	10:50					
Bezoeknr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
Bezoektype	zonop	zonop	avond	zonop	zonop	zonop	-	zonop	ochtend	ochtend					
Houtduif		1		1	2	1		2	1	(1)	3	3	8	1	
Grote Bonte Specht	4	11 (2)		14	10	1		3	9	10	14	7	62	2	
Gaai	3	4 (1)		2		1		1	1	1	3	3	13	1	1
Zwarte Kraai		1			1				1		1	3	3		1
Goudhaan	3	1		1	2	1		3	2		6	2	13		2
Vuurgoudhaan							1				1	2	1		
Pimpelmees	2	12		23	12	6		1		2	23	2	58		
Koolmees	10	28 (2)		20 (1)	11	8 (1)		1		2	23	7	80	4	
Kuifmees				1	1						1	2	2		
Zwarte Mees					1						1	2	1		
Glanskop		2		3	1				3		3	3	9		
Tjiftjaf		1 (1)		5	11	6		4		2	13	2	29	1	1
Fitis				3							3	2	3		
Tuinfluitier						3					3	2	3		
Zwartkop				14	17	6		8	15	8	20	2	68		
Boomklever	2 (1)	14 (1)		4	7	2		1	8	4	8	7	42	2	6
Boomkruiper	4	8		11	1	4	1	6	6	8 (1)	16	2	49	1	1
Winterkoning	15	28 (1)		18	13	13		19 (1)	18	6	26	7	130	2	3
Merel	20	47 (6)		19	15	22		7	20	8	43	7	158	6	
Zanglijster	2	11		3	4	4	1	7	10		11	2	42		4
Grote Lijster		2 (1)							1		2	2	3	1	
Grauwe Vliegenvanger									1		1	2	1		
Roodborst	24	36 (4)		31	26	34		32 (1)	26	10	36	3	219	5	6
Heggenmus	3	1		1	1	1				1	4	2	8		
Vink	10	14 (3)		11	10	16		15	16	9 (1)	20	7	101	4	3
Groenling							1		1		2	2	2		
Goudvink		1		2					1		2	2	4		
Appelvink		3		2	1	1			2		3	7	9		

Bijlage 2: overige waarnemingen

Soort	23-mrt	5-apr	7-apr	19-apr	3-mei	17-mei	27-mei	31-mei	14-jun	1-jul	aantal autocluster territoria	hoogste broedcode	totaal aantal in plot	aantal buiten plot	aantal niet bruikbare waarnemingen
	06:05	06:27	20:44	06:02	05:29	05:16	21:10	05:00	06:30	08:04					
	08:21	09:12	21:30	08:30	08:10	07:40	21:20	07:13	08:42	10:50					
Bezoeknr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
Bezoektype	zonop	zonop	avond	zonop	zonop	zonop	-	zonop	ochtend	ochtend					
Wilde Eend		1									1	1	1		1
Havik		(1)						1			2	1	1	1	0
Sperwer	1	1									1	2			1
Buizerd										(1)	1	0	1		0
Houtsnip	1										1	1			1
Holenduif		(1)									3	0	1		0
Zwarte Specht								1			2	1			1
Ekster	1	1									1	2			0
Kauw						1					1	1			0
Staartmees	1										1	1			0
Fluitier					1						2	1			1
Spreeuw		1									1	1			0
Kramsvogel		1									0	1			0
Witte Kwikstaart										1	1	1			1
Zoogdieren															
Egel										1		0	1		
Konijn				1					(2)	(2)		0	1		

(1) = ongeldige waarneming